

non datur, seu potest à minori ad majus, à majori ad minus, non tamen unquam per æquale transiri; quod Mysterium Humana Geometria obignorantiam admiratur, ut & illud duarum linearum proportionalium datis duabus intermediarum, ut factum super secunda facto super prima simile solidum rationem cum ipso referat extremarum, quod nonnulli Mechanicè demonstrare novit, ac proinde etiam Cubi duplicationem necessariò ignorat. Hinc admirabile illud, & omnem Intellectus Humani capacitatem excedens Mysterium Mediatoris nostri Θεωδωρος, Filii nimirum Dei, & Servatoris Iesu Christi prodit, inter Deum & Hominem, quasi extrema dati, & ex duabus Naturis, Divinà & Humanà constituti, quod in Secunda Hypostasi, seu Persona Verbi, à qua Natura Humana assumpta est, veluti fundatur, & cum alterutra Natura comparatum ima summis reconciliat, & imperferutabili modo extremorum rationem refert. Et, si cæteris paribus, aliquam hic comparisonem instituere licet, nobilissimum illud in Geometria occurrit Problema, quo datis duabus figuris describitur tertia alteri æqualis, & alteri similis, ac aliqua ratione adumbratur Mysterium hoc nostri Domini Iesu Christi, quod in summam Humanum Ingenium admirationem rapiat necesse est. Quid enim hic magis est admirabile, quam quod Dato hinc Deo, illinc Homine, quasi duobus extremis, ut ita balbutire in tanto mysterio liceat, quasi quid Tertium constituatur, ipse nimirum Θεωδωρος seu Mediator, & Dominus noster Iesus Christus qui, secundum Symbolum, æqualis Patri Divinitate sua, & secundum Humanitatem suam, ut Apostolus nos docet, in similitudinem hominum factus, habituque inventus, ut homo, imo, excepto peccato, homini similis, Deo Hominem reconciliavit, & per ipsius retributionem totum Universum Creatum à maledictione per Hominem peccantem introducta liberavit.

Haec enim
Mathesis
considera-
tio quoad
Deum
ipsum.

Scitur
ejusdem
confidera-
tio, quoad
opera Dei.

Atque hæc est Mathesis consideratio quoad Deum ipsum & Sacrosanctam Trinitatem Personarum, quæ execrandam Atheorum impietatem luce meridianâ clarius in conspectum producit, & omnes pias animas ad Creatoris sui venerationem, & amorem deducit, simulque etiam à vera origine ipsam Mathesin cum omnibus suis partibus, Astronomicæ scientiæ arcessit. Nunc conferamus nos oportet ad ipsam totius Universi Creati contemplationem, ut pro modulo nostro consideremus elegantissimam illam structuram, & ineffabilem ordinem, quo Summus ille Architectus & Mathematicus omnes illas moles creatas digessit, & disposuit, quo eadem Origo ex operibus ipsius nobis innotescat. Quia verò non tantum ingentem illam totius Universi Machinam cum omnibus suis molibus corporis condidit, verum etiam Sapientia sua admirabili, & imperferutabili regit, gubernat, & conservat, duplici meditatione etiam cuncta paucis, & compendio percurramus, prius de Creationis ordine & structura strictim acturi, ac postea Rectionem admirandam debita reverentia & submissione consideraturi, ut ex his ipsis Originem Mathesis à Deo

omnium bonorum datore profectam esse porro demonstramus.

Si Figuram tam ipsius Universi totius in genere, quam cujusvis corporum ex quibus constat, in specie aspiciamus, & consideramus, eam rotundam, globosam, & sphaericam esse, & cum invisibili Interni Mundi, cujus typus hic Externus est, figura convenire videmus. Perfectissima enim, absolutissima, & pulcherrima hæc est, omnes alias complexu suo continens, principiumque omnium aliarum figurarum existens, cujus Idea ut in Deo ipso, qui initio & fine carens per hanc se manifestavit, sicut in præcedentibus fuisse declaravimus, ab æterno fuit; ita etiam ab ipso concepta, & visibili atque corporeâ mole expressa est, quod sequentes versus scite admodum indicant;

Tu cuncta supermo
Ducis ab Exemplo, pulchrum, pulcherrimum ipse,
Mundum mente gerens, similique ab imagine formans.

Deus solus perfectissimus, & sapientissimus Geometra figuræ Geometricas cā perfectione æqualitatis, indivisibilitatis, & similium, quibus vulgò quidem definiuntur, sed mente Humanā non intelliguntur, multò minus manibus describuntur, operibus suis exprimit, ut perfectissimè Exemplaris sui perfectionem referant. Unde Plato, cum figuræ illæ ex intelligibili statu ad sensibilem demittuntur, labefactam Geometriæ bonum dicit, statuens, quod Deus Mundo figuram dederit & decoram, & congruam, ac ideò globosam, ut paribus à medio exeuntibus radiis extrema ejus circumferentia attingeretur, cum consentaneum sit, ut omnia complexu suo continens eam etiam nancisceretur figuram, quæ omnes figuræ complectitur. Ac cum idem ait, Mundum à Deo, ut à Mathematico Summo Materie æqualem, Ideæ similem factum fuisse, forsā illud Problema Geometricum paulò antè memoratum respexit, & ex duobus datis, Materiam nimirum inordinatissimā, & Ideā pulcherrimā Mundum, seu Tertium quid, extitisse arbitratus est. Si Materiam duratione Mundum præcedere putavit, ut plurimi interpretantur, eam Deo coæternam facit: Sin præcessisse solum naturā autumat, ut celebriores Interpretes intelligunt, ipsum Mundum coæternum Deo statuit. Utrumque Sacro textui Genesios adversatur, in quo Senarius Numerus dierum, quibus Mundum cum suis partibus, quibus constat, Deus condidit, potius animadvertendus, & observandus est. Hic enim ex Unitate, Binario, & Ternario combinatus, ideoque omnium perfectorum primus ac præcipuus designandæ perfectioni Mundi maximè congruit, & licet in se ductus, & reductus in numeros infinitos exerceat, semper tamen in se redit, & idem Senarius manet, quandoquidem sexies sex dant triginta sex, qui numerus Senarius iterum sexies sumptus dat iterum senarium numerum, ducenta decem & sex, atque sic deinceps, in quibus omnibus in infinitum sic deductis semper productus multiplicacione numerus in senarium numerum, à quo initium sumpsit, iterum desinit, & eundem senarium in fine ostendit,

Figura Uni-
versæ & cor-
porum ip-
sius.

Geometri-
æ Figuræ.

Platonis
placita.

Senarius
Numerus.

Bonum &
Perfectum
reciprocantur.

Mundus an-
te, & post
corruptio-
nem.

Philosophi
Ethnici.

Mundi Cor-
pora.

stendit, quod in cæteris fieri non solet. Hinc liquet, licet Mundus actu compositus existat, & potestate multiplex esse queat, eundem tamen reipsa & unum esse, & ipsam Exemplaris sui, & Authoris, quantum quidem fieri potest, unitatem, & simplicitatem imitando referre. Cum Platone igitur præstat, ut hæc ita intelligamus, nempe quod Mundi Idea Unitati, Materia Binario, & ipsum Solidum sive Corpus Ternario, atque ita Senario ex his composito respondeat, cui sententiæ & Philo aliquā ex parte assipulatur. Verum si alius rem indagaverimus, eum absolute perfectum fuisse ex eo colligimus, & concludimus quod bonus fuerit, testante Sacra Scriptura quod Deus opera sua bona esse viderit. Bonum enim verum, & Perfectum verum ita inter se reciprocari novimus, ut Bonum esse nequeat, nisi idem & Perfectum existat, & nihil Perfectum dici possit, nisi etiam Bonum fuerit, adeoque perpetuā reciprocatione Bonitas & Perfectio sibi mutuò respondeant, & inter se conspiciant. Ante corruptionem igitur longè alium, quam post corruptionem nunc est, Mundum fuisse, & perfectionem suam debitam, ac cum Ideā suā convenientem habuisse, omniaque ejusdem corpora adeò bona & perfecta fuisse, ut Ideis suis exactè responderint, in dubium vocari posse non existimo. Eā de causā duplex hic consideratio prodit, & dupliciter Mundum considerandus esse videtur, nempe qualis ante corruptionem extiterit, & qualis per corruptionem à peccato Primi Hominis evaserit. Ante corruptionem enim Bonus fuit, ut & cuncta ea, quæ continet, Bona fuerunt: Malum verò reddidit peccatum & iniquitas Primi nostri Parentis, qui totam rerum Universitatem secum maledictioni, & corruptioni subiecit. Si hæc ratione ejus Perfectionem & Imperfectionem distinxerimus, facili conjecturā nobis assequi licebit, quod ante corruptionem perfectione suā debitā Ideæ suæ responderit, ac post corruptionem ab Adamo peccante introductam ab eadem perfectione suā recesserit, intereundo imperfectionem suam deposuerit, & renovatione factā ad perfectionem pristinam reversurus. Longè altioris & profundioris hæc res est indaginis, quæ etsi aliquo pacto misellis illis Philocephis Ethnicis suboluisse videtur, ipsi tamen in limine constituerunt, & ratiocinationum suarum lufibus ulterius progredi non potuerunt. Imo primavæ sapientiæ ac scientiæ scintillis, à Primæ ætatis hominibus ad se derivatis, ignorantia suæ tenebras offuderunt, atque ita eas obscurarunt, ut sensum extinctā inter Idola evanuerint, cum dicta distinctione ignoratā nesciverint, quo pacto de his tantis mysteriis sanas meditationes instituendo Rationem suam cœcam ex tanto mysteriorum labyrintho expedirent.

Ab ipso Mundo ad ejus Corpora progredimur, ea ipsa considerantes, quæ certo loco locata, & in tempore constituta Divinam illam Mathesin, & admirandam Geometriam, atque Astronomiam uniuscujusque oculis exponunt. Nulla autem ratione Humanum Ingenium accuratè ac

perfectè assequi potest administrationem, seriem, distantiam, & directionem, symmetriam, & harmoniam se in istis molibus corporum etiam motus illos eorundem corporum gyrorum & voluminivolventium & revolvendum atque tam admirandas operationes, porum efficientes. Geometria regularia constituunt, quorum buisse quinque illis Corpora Mundi ajunt; adeò ut Tetrahedrica, Igni Pyramida, Dodecahedrica ascribatur: Iestium Corporum dimensionum Tetrahedron Jovis, Dodecahedron Telluris cum Luna, & Octahedron Veneris & Mercurii, proportionem designant, quorum & Harmonica conversantia Musicis tonis, quibus Moles concentus originem suam designari etiam solent. Ostendit enim discipulis suis, & hos se neoterici hodie non pauci æmulari subtilissimus ille Mathematicus in Harmonices Mundi libris hanc mo suo ingenio admodum de se res habet, Corporibus præcipuis nihil magis regularius concinnum formari potest, quamvis hæc comparationes non Corporum totalibus & exactis, sed potius symbolicè ipsi ut soliditatem, mobilitatem, secundum vulgarem sententiam, cam regionum Planetis & Elementis distantiam, proportionem intervallis perfectissimis ordinantur. Nonnulli de figuris sculorumque διασκευαζομενα, speculorum, ex quibus unumquodque Primorum Deus contextuissimè accipiendas esse putant, quod & Simplicius Pachimeriusque curantur, quæ doctrina nuper à philosophis in medium rursus producta est absurda, si sano sensu accipiamus seu indivisibile, & unum, ex quo & in quo subsistendum, & accipimus. Porro cum Corpora sua interna, nempe anima, quæ res, & effecta ipsius proficisci sinitere nequeat, sunt qui etiam attribuant εν τω ε, καὶ εν εξ, compositam, & quasi Naturam cui in se harmonicorum numeri continenti accommodatur celestis, Pythagoræ Sacramentum, turæ fons propter Denarium admirabile complectentem procedentes, & se in infinitum perficiuntur, & ab unitate ipsius multiplicationem progrediuntur.